

703

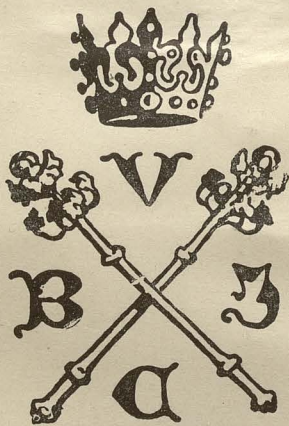
Teol.

4597.

4598.

X. L. 83. a. b.

VI. a. 62.

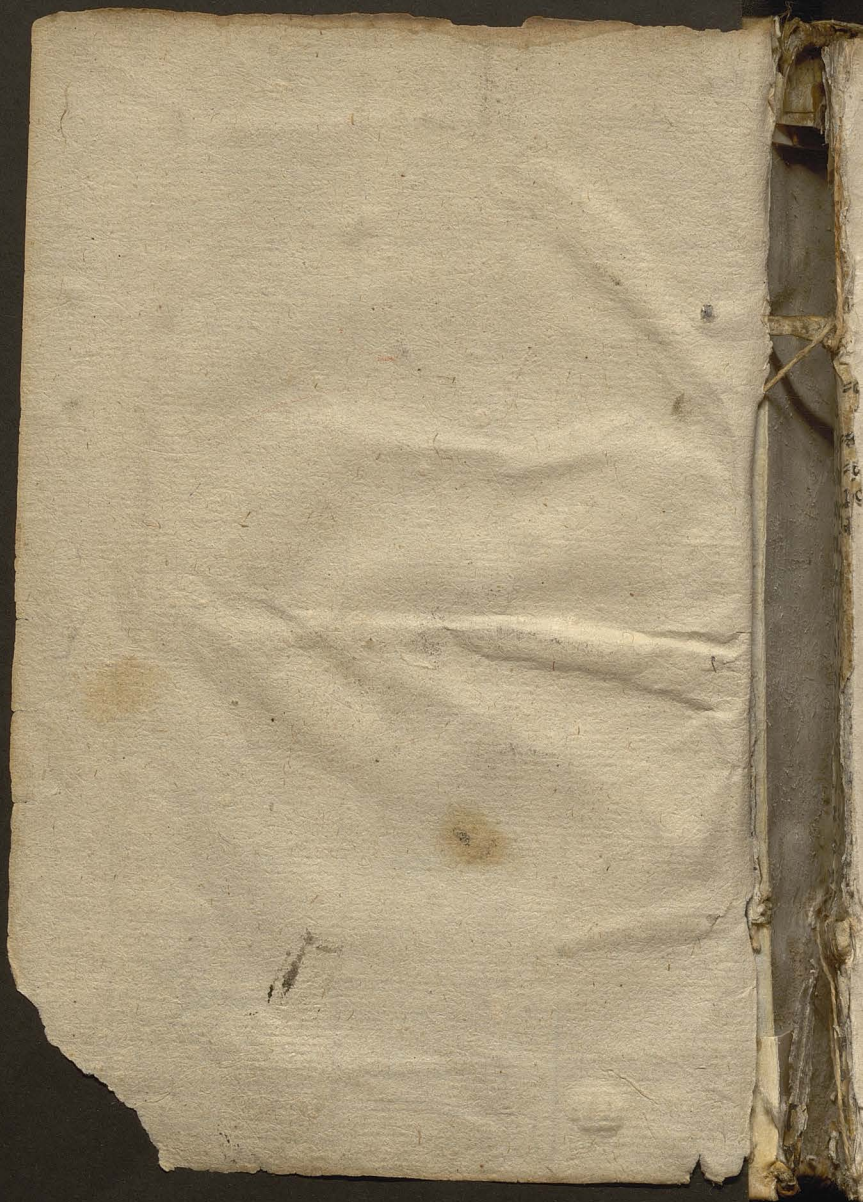

502 - 503

CIMELIA

X. L. 83.
50

Ordo sacrorum et Primitiae

STANISLAI
ORICHOVII GEN-
TE ROXOLANI, NATIO-
NE VERO' POLONI, IN
WARSZAVIENSI SYNO-
DO PROVINCIAE POLO-
NIAE PRO DIGNITA-
TE SACERDO-
TALI
ORATIO.

CRACOVIAE

Anno Salutis humanæ,
1561.

Com. O. 502-7

BIBLIOTE. UNIV.

JAGELLONICAE

S. O. R.

IN ORATIONEM PRO DI-
gnitate Sacerdotali Warsauiæ, in Syno-
do prouinciæ Poloniæ: habitam, ad BE-
RARDVM BONIOANEM,
Ciuem Romanum: & Camerini EPI-
SCOPVM: ac Sedis Apostolica
per Sarmatiam LEGA-
TVM

PRÆFATIO.

RATIONEM PRO DI-
gnitate Sacerdotali in
Synodo Warszauien-
si habitam, ad te mit-
to: in qua Matrimonium cum
Sacerdotio ita comparatur: vt
neceffe sit, vt lancem in libra pō-
deribus impositis deprimi: sic
Matrimonium Sacerdotio cæ-
dere. Hanc ego causam vt presit-
dente te in Synodo agerem, cum
multi mei, varijꝑ casus adegerūt
me: tum autoritas tua, atq; vira-

PRÆFATIO.

tutum tuarum excellēs fama me
 impulit: qua captus, ex Ruffia
 quoq; Warfzauiam me contu-
 leram, vt virtute fruerer tua.
 Quæ, quanta in te fit: facilitate
 atq; clementia id, quotidie tua de-
 claratur. Nam qui te mirantur,
 hanc habent Sedi APOftolicæ
 gratiam: quòd aliquando in Sar-
 matiam talem ad nos Legatum
 miferit: cuius, neq; indulgentia,
 in nos diffoluta, neq; grauitas
 nobis efferet molefta: fed illa di-
 gna homine Romano inefset in
 te, permifta grauitate comitas.
 Qua, & aures noftras teneres: &
 animos noftros fpe rerum falu-
 tarium caperes. Tum etiam illa
 in tuis fummis laudibus feruntur:
 te videlicet, non omnia pro fum-
 mo iure nobifcum agere: fed cū-
 cta ad

PRÆFATIO.

Et ad captum, salutemq; nostrā
 conferre: neq; acri cauterio pos-
 tius, quod nullo emolumēto fa-
 ctitarunt aliī: quam salubri cola-
 lyrio nos ægros curare velle.
 Hac ego æquitatis, atq; clemen-
 tiæ tuę fama impulsus, Warsza-
 uiam, ad Synodum Prouinciæ
 Polonię edictam, veniens: Ora-
 tionem hanc habui: qua, magno
 hominū, cuiusq; generis in con-
 uentu, cum alijs Poloniæ regni
 Episcopis: tum vero, vel inpris-
 mis tibi, LEgato APOstolico,
 submisse supplicauī: vt me ali-
 quando, non solum herefeseos cri-
 mine: sed etiam suspitione huius
 nefarij criminis, liberares: neq;
 me hominem sedi Apostolicæ
 coniunctissimum, cum his ho-
 minibus impijs congregares: qui
 a 3 cum

PRÆFATIO.

cum sede Apostolica indictū bel-
 lum gerunt: quibus cum, quā
 assiduum atq; acerbum pro Se-
 de Apostolica mihi sit bellum:
 cum libri nostri per Poloniam
 vulgati, tum etiam perpetue dis-
 putationes nostræ, cum hæreticis
 habitæ, passim testificantur.
 Manet etiam nūc animus idem:
 eo etiam spectant nostræ curæ:
 vt omnes tam equi, quam iniqui
 mei intelligant, me germanum
 esse, ac semper fuisse Ecclesie Ca-
 tholicę filium. Neq; vero ego ab
 hoc proposito abducor hominū
 potentium minis: neq; illorum
 moueor gratia: quo minus Ro-
 manę Ecclesie fidem meam præ-
 stem: & illi operam fidelem, pro
 mea virili parte, nauem: vt iam
 minime decere videatur: pro tā-
 tis me

PRÆFATIO.

tis meis erga sedem Apostolicā
 meritis, me excōmunicatum ob-
 hæresim à vobis videri. Quo sa-
 nè falso vt aliquando leuer cri-
 mine, maximam partem in te est
 situm: qui et ex confelsione mea,
 et ex testimonio sacerdotum pu-
 blicorum Poloniæ regni, fidem
 meam erga sedem Apostolicam
 perspectam habes, atq; cognitā.
 Et vt hoc cumulatius etiam fa-
 cias, orationem ipsam ad te mita-
 to, & in tuum illustre nomen il-
 lam dico: quæ hoc argumento
 est constituta. Cum constet Ma-
 trimoniū atq; Sacerdotium du-
 as res in vita sanctissimas atq; ho-
 norificentissimas esse: id contro-
 uersiam facit: num, videlicet, ex
 alterutro horum, in alterum con-
 meatus eundi, et redeundi perine-

PRÆFATIO.

de nobis detur, quàm ex Athe-
nis (verbi gratia) Thebas: &
Thebis, Athenas itus, ac reditus
datur. Tum Sacerdotium ipsi
Matrimonio quoto tan-
dem præster gra-
du?

Sed iam Orationem i-
psam audia-
mus.

STANI.

STANISLAI ORIO
CHOVII GENTE ROXOLA
NI, NATIONE VERO POLO
NI, IN WARSZAVIENSE
SYNODO PROVINCIAE PO
LONIAE PRO DIGNITA
TE SACERDOTALI
ORATIO.

Vandoquidem,
Pontifices, vosq;
qui adestis coe
teri, simplex ve
ritatis sermo esse
perhibetur: minime decere ar
bitror, apud vos Antistites reli
gionis, atq; veritatis, aliquo Rhe
torum vti artificio: quo mihi ve
stra benevolentia, ad me audiens
dum comparetur. quod ibi ex
vsu fit, vbi auditor verbis capi
tur: non autem re ipsa ducitur.
quæ in sapientium coetu, & in
a § prudens

Oratio Stanislai Orichouii

prudentium consilio, quales vos
estis: specie, ac vi sua mouet ani-
mos, tametsi orator adest nullus.
Quamobrē, cum intelligam vos
huc religionis ac veritatis con-
stabiliendæ causa conuenisse, om-
ni arte dicendi intermissa, vno
de longe abssum, pura oratione,
sic agam vobiscum, vt minorem
cum maioribus, vt filium cum
patribus suis, agere par est. Id
præfatus, paucis, quod veni elo-
quar.

SI quis est, qui placere se stu-
deat vobis omnibus: & minime
vos, ordinemq; uestrum velit le-
dere: in ijs ego nomen profiteor
meum. Nulla spe præmiorū ves-
trorum adductus: sed illo ora-
culo impulsus: Qui vos audit,
me au-

pro dignitate Sacerdotali.

me audit: Qui vos spernit, me spernit. Nam qui vos contem-
nunt, ac negligunt, turbant eam
pacem, quam filius ipse Dei Ec-
clesiæ suæ hinc abiens reliquit.
Et quoniam summo Philosopho
teste, pax aliud non est, quàm
tranquillitas ordinis: qui tur-
bat hanc pacem, turbat Ecclē-
siæ ordinem. Nec quemuis sanè,
sed eum, qui gradibus distinctus
atq; generibus deffinitus, priore
ac posteriore maximè est illu-
stris. quæ si in ordine non sunt:
nulla potest esse minori, ad ma-
iorem naturæ adiunctio: nihilq;
restat amplius inter homines,
quod regat pudor.

EQVIdem, cum eius ciui-
tatis me ciuemq; esse gloriè, que
sancta

Oratio Stanislai Orichouii

sancta est: quę Hierosolyma, hoc
est, visio pacis est: quę non ẽ ter-
ra oritur, sed alto cœlo demittit-
tur, omnia, quę ad illud exem-
plar, vnde ea ducitur: exprimẽ-
dum faciunt, complecti debeo
sanẽ fideliter. Nolo hanc ciuita-
tem Babylonem esse, hoc est, sta-
tum multitudinis imperitę, in
qua non est consilium, non ra-
tio: non discrimen, à qua facinus
nũquam abest, neq; maleficium:
Sed sit velim hæc ciuitas, regnũ
illud cœleste: in quo multitudi-
nis potestas omnis, vnus vi nus-
tuq; tenetur. Deinde hæc ciuitas
sit sancta: ob illius videlicet assis-
duam præsentiam, qui solus sanctus
sanctorum est. Deniq; ea-
dem hæc sit pacata: quod huius
ciuitatis circumcirca pax positi
sunt si

pro dignitate Sacerdotali.
sunt fines, id autem est, tranqui-
lissimus ordo vester, quo hæc ci-
uitas circumclusa, in vno ordi-
nis vestri Principe Romano Pe-
tro, vnitatis sacramento ideo est
consecrata: vt inde, tanquam à
fonte quodam perhenni: per A-
postolos, Prophetas, Euangeli-
stas, Pastores atq; Doctores, mi-
nisterium vestrum ordine deri-
uetur: ad consumationem san-
ctorum, in opus ministerij, in
ædificationem corporis Christi,
quod non est aliud, quam Eccle-
sia Dei viui: columna, & firma-
mentum veritatis.

QV A propter, vt conciuẽ
vestrum decet: in conspectum
vestrum supplex prodeo. Vos
ego huius ciuitatis veros magi-
stratus,

Oratio Stanislai Orichouff

Stratus, pro vestra rata parte agnosco: vos in partem sollicitudinis eius administrandæ à Petro Romano vocatos veneror: vos præsides religionis esse illos in hac ciuitate confiteor: quorū labia custodiunt scientiam: & de quorum ore Septemtrio hic legem Dei requirit. Vos enim estis in Sarmatia Leuiticum genus illud: quibus cum iudicium lepræ, Romani Petri clauibus, est communicatum. tanta quidem autoritate, vt in Deuteronomio, hoc est in secunda lege, quæ lex Euangelica est: vite pœna iudicium vestrum fuerit sancitum. Vos ergo, ô Leuite Christi veri, huc quæso animos aduertite: & me ad pedes vestros iacentem aspiciate, ecquid lepræ eius in

pro dignitate Sacerdotali.
eius in me sit: ob quam damnatus,
& exul, omnibus populi
CHRISTIANI commodis tamdiu
careo.

CAVsa mali tanti vxor duc-
ta esse dicitur: quam ego duxi
se me fateor, virginem nobilem:
à parentibus mihi traditam spō-
sam: ac liberaliter dotatam: & à
Paranympis in domo paterna
collocatam, solenni nuptiarum
ritu. decimus hic annus est à nu-
ptijs illis, tota Polonia sermone
omnium celebratissimis.

SED hoc loco dixerit for-
tasse quispiam: parum ne tandē
id tibi valet ad lepram? an hoc
peccatum animaduertendum in
te non fuit? Ego vero Pontifi-
ces, vt

Oratio Stanislai Orichouii

ces, vt leprę, ita peccatorũ quoq̃
gradus distinctos esse arbitror:
quorum nullum est, quod non
sit animaduertendum. Aliter es
nim peccatum: nisi puniretur,
non esset. Sed tamen ille idem
Moses, qui gradibus peccata di
stinguit: pro delicti modo, præ
scribit & plagarum modum.
Nam in iudicio leprę, parte ex
aliqua leprosum, extra castra pel
lit: contra vero, idem, funditus
leprosum, in castra recipit. Cum
hoc, commercium: cum illo, ne
conspectum quidem, vult esse
nobis liberum. In peccatis quoq̃
expiandis: permagnũ apud Mo
sen est discrimen. Alia enim pec
cata apud hũc, thure, odoribusq̃
incensis, oleo insuper addito, in
victimas expiantur. Alia vero,
nullis

pro dignitate Sacerdotali.

nullis suffimentis, absq; oleo, ab eodem procurantur. Quid itaq; quia non parum interest, ex animo quid, & de industria pecces: an errore, et inscitia. Quare cum peccatur consulto, scelus fit detestabile: nullis suffimentis procurandum: neq; oleo expiandum. Quod modi istius sceleris odor, deo primum ipsi existat teterissimus: deinde quod enecat conscientiam peccantis, dignum non est: quod oleo laticie hylaretur. At illa quæ errore, & inscitia fiunt: thure, atq; oleo expiabat Moses. Nam hæc licet sint flagitia & ipsa, non tamen sunt eiusmodi, quæ Deum à peccate funditus alienent: & quæ ipsum delinquentem desperatione frangant.

b

Ad hoc

Oratio Stanislai Orichouii

AD hoc peccatorum discrimen, tanquam ad normam certam, peccatum meum à me exigatis velim: quin immo, ex hac corona doctissimorum virorū, qui vos circumstant, prodeat in medium qui vult: ac mecum, vobis disceptatoribus, de meo peccato agat hoc in loco familiariter. Si enim quis horum à me quærat, num vxorem sacerdos duxerim? duxisse me fatebor. peccasti igitur? peccaui. poenas ergo peccati debes? debui, et persolui: factumq; hoc meum thure, atq; oleo expiaui. quid ita? quia Matrimonium, & sacerdotium vt sacramenta sunt: ita pariter esse credidi. Nec minus ex alterutro, in alterum commeatum eundi, & redeundi dari, quam ex Atheis

40

pro dignitate Sacerdotali.
ex Athenis, verbi gratia, The-
bas: & Thebis, Athenas itus, ac
reditus datur. Et quoniam hoc
prauo sensu confunduntur sacra-
menta, vt alio loco apparebit: in
deo hic flagitiosus error, plenus
inscitia, & ignorantia, notatione
atq; animaduersione censoria di-
gnus fuit. Cui tamen nihilomi-
nus expiatio thuris, atq; olei, hoc
est, misericordiae, atq; laticie de-
berentur signa, neq; enim à su-
perbia, atq; arrogantia nascitur
delictum hoc: cui misericordia
nulla debetur: sed ab humano er-
rore, et inscitia totum proficisci-
tur: quam, apud sapientes iudic-
es, facile consequitur venia, atq;
misericordia.

SED locus postulat, vt me
b 2 vobis

Oratio Stanislai Orichouii

vobis totum iam indicem: et qui
dudum fuerim, ostendam. Au
dite ergo Pontifices, & causam
huius erroris mei, vnde nata sit,
breuiter cognoscite. Confiteor
in præsentia, me, extrema pueri
cia Wittembergam à patre tra
ditum fuisse in M. Lutheri disci
plinam: in cuius etiam ludo ado
leueram: & vnde cupidissime
hauseram ea, quæ ad perturba
tionem rationis, atq; ordinis Ec
clesiastici planus ille tradebat.
Quorum illud fuit præcipuum:
sacramenta paria esse: nec plura
duobus esse. Reliqua vero quæ
haberentur quinque, partim esse
ementita, & res nullius vsus: vt
sunt, Pœnitentia, Confirmatio,
atq; Vnctio. partim vero eorū
esse statum quendam vitæ libe
rum,

pro dignitate Sacerdotali.

rum, vt est Matrimonium. Partim autē populare munus quoddam esse, vt est Sacerdotium: quod in Ecclesia non caractere aliquo intimo: sed plebeio suffragio haberetur insigne: Quod quoniam totum opinione constaret populari, causa non esset, cur æque sacerdoti non daretur vxor, vt datur plebi. Hæc ego puer audiens, & vera ne, an falsa essent nondum per ætatem discernens, autoribus callidissimis inductus, arripui: atq; cum his sententijs pariter adoleui: Neq; solum disputandi causa: sed etiã ita viuendi. Porro ad hanc sententiam probãdam, multum adiuuabat adolescentia: cui ætati, præter voluptates, blandissimas dominas, nihil æque quicq; dulce est.

Oratio Stanislai Orichouii
ce est. Itaq; æstu illo ætatis abreptus, & illis sententijs Lutheri captus: vxorem duxi. flocci illud faciens: quod sacerdotem prius fueram professus. Cuius officium, atq; munus, instituto Lutheri, non plus ponderis apud me habebat: quàm habent horum quotidianorum magistratuum officia, atq; munera. Quo etiam erat factum: vt illud sacerdotij munus *ἀντοχεδίασην*, quod Græci dicunt: ac plane ludibundus de manibus alieni Episcopi, absq; autoritate Diocæsani mei, vt instanti fatisfecerem patri, acceperim: renunciatusq; sacerdos ita fuerim, vt Stanislaus Tharlo, Episcopus tum meus, eam renunciationem ratam non haberet: nec me inter sacerdotes publicos
Dico

pro dignitate Sacerdotali.

Dioecæsis suæ propterea cense-
ret. Nihil fingo: rem ipsam dico
Pontifices. Nouit enim is, quem
hic coram adesse video, vir bo-
nus, fortis, & experiens Canonica-
cus, Ioannes Bielecius, qui cons-
trouersiaë illi nostræ non solum
interfuit: verumetiã iudex quo-
dam modo præfuit. Neq; vero
ego me illo pœnitendo modo
sacerdotio implicari passus vn-
quam fuisset: nisi illud munus
commune, ac vulgare esse existi-
massem, quod persequè cum ma-
ritis, vt cum alijs posset commu-
nicari. Causam erroris audiui-
stis: nunc huius errati agnitio-
nem audiatis.

NAM postquam deferbu-
it ætas: animusq; quasi ex ma-
b 4 gna

Oratio Stanislai Orichouii

gna iactatione maris, sic ex illo
æstu libidinis in tranquillum se
aliquando recepisset, cæpi ad sin-
gula Lutheri attendere. Deinde
cum Ecclesia rediēs in gratiam,
illam adhibere in consilium: il-
lam audire: illi obtemperare in-
stiti. Postremo, Lutherum ipsū,
quasi ad perpendiculum ipsius
Ecclesiæ, totum exegi. Quid
multis opus est? cum rationes
Lutheri, ex rationibus Ecclesiæ
spectarem: deprehendo eius esse
omnia turbulenta, temeraria, &
periculosa: qui confundit vera,
cum falsis. Postremo, qui ita con-
fusus est, et perturbatus: nihil vt
sit in eius rationibus primum:
nihil vt secundum. Atqui, speciem
quidem, atq; pompam veri
interdum habet Lutherus, ma-
gnificā:

pro dignitate Sacerdotali,
gnificam: sed idem tamen volū-
tatem, & causam semper habet
impudentissimam. Et vt hoc ita
esse aperte cognoscatur: quod de
Matrimonio, & Sacerdotio ille
sensit, opere precium fuerit pau-
cis cognoscere.

PROponerebat pueris nobis
circumscriptor ille imperitorū:
et pestis perditorum hominum,
effatum illud. Quęcunq; vno, &
eodem verbo Dei generantur,
tanquam paria inter se, eodem
verbo quoq; Dei sanctificantur:
atq; ad hominum vsum pereque
accomodantur. At cum Matrimo-
nium, atq; Sacerdotium, pro
ratione ortus sui, eiusdem modi
sunt: ita fas est sacerdoti fieri ma-
ritum, vt marito sacerdotem fi-

Oratio Stanislai Orichouii

eri fas est. Atqui hæc est illa ratio atq; conclusio Lutheri, quæ me ex sacerdote coniugem, ex cœlibe autem fecit patrem: quæ etiam has hæreses omnes, quas patimur, & quibus premimur, in Polonia ex iurgio nostro, ne quid dicã grauius peperit. Nam cum IOANNES Episcopus, qui Tarloni successit, & qui nuper est mortuus: ereptum mihi vxorem veniret: scitis, meminisse enim vos arbitror: quas pugnas, atq; turbas, cum alibi, tum vero Pietricouic Comicijs pnblicè ediderimus vtrinq;. O acerbam mihi Pontifices memoriam temporis illius. Etenim, quid tum egerim: & quorum malorum caput, atq; causa fuerim: nunc demum intelligo, Sed quoniã præterita

pro dignitate Sacerdotali.

terita reprehendi possunt: cor-
rigi non possunt: preteribo hūc,
tanquam aduersum vitæ scopu-
lum: & ad Lutherum me refe-
ram. Cuius si rectis oculis sentē-
tias inspicias: & fucū illum ver-
borum, quem is facit populo, de
illius sentencijs demas: depre-
hen- des facile falsum esse illud, quod
nequam ille pugnat: Matrimo-
nium, vide licet, atq; Sacerdotiū,
quod ex eodem Dei verbo exi-
stunt, tanquam paria, commisce-
ri inter se: atq; confundi posse.
Quamuis enim sacramenta, pro
ratione eiusdem verbi, genere ip-
so, paria sunt inter se: ipso ta-
men alia, ab alijs plurimum di-
stant gradu. Semen enim illud,
quod est verbum Dei, satum in
terram, non pari vbertate suos
effusa

Oratio Stanislai Orichouii

effundit fructus. Nam eius seminis, alius est fructus centesimus: alius sexagesimus: alius vero trigesimus. Porro in hoc trigesimo eius seminis fructu: Matrimonium locari veteres arbitrantur Patres. Quare, ex trigesimo fructu infimo (neque enim tribus inferior numerus alter est) in centesimum fructum, qui decimi numeri, utique quadrati, decies ducti, summa est: proficisci iusque, fasque est. At cum in hoc processissimo numero sacerdotij consistit amplitudo, ut centesimus fructus, trigesimo comprehendi nequit: ita sacerdotium Matrimonio non comprehenditur: Neque ex sacerdotio in matrimonium datur reditus: neque ex sacerdotij ascensu, in matrimonij descensu

pro dignitate Sacerdotali.
descensum vlla ducit via. Ac fi-
eri quidem potest, vt maritis ad
sacerdocij honorem pateat adiu-
tus: vt etiam nunc cuncto in or-
iente patet. Nihil enim vetat ex-
imo ad summum proficisci: &
infima in summis includi. Con-
tra verò si fiat, id tanquam præ-
posterum, atq; peruersum abro-
gatione sacerdocij corrigitur in
delinquente. In hanc rem, testes
sunt patres Constantinopolita-
ni Consilij, Ca: vi, xij, xxi. Neo-
cæsariensium. Dis: xxiiij. ca: pres-
byter. Datur enim à patribus
cuiq; potestas, atq; optio, poena
legibus persoluta, vt eligat vtrū
velit.

QVAre, erras Lutere: &
hæc omnia, quæ asseueras, igno-
ras: ras

Oratio Stanislai Orichouit

ras: rationes enim, atq; numeros
Ecclesiæ Dei confundis: & cœ-
lum terræ, quod dicitur, misces:
dum infima, summis paria facis:
& grandia quæq; minutis in re-
bus includis. Neq; te iam illæ
sententiæ iuuant: quas tu tanquã
ex armamentario Ecclesiastico,
ad tuum constabiliendum erro-
rem, contra nos proponis. Qui
vxorem ducit, non peccat: Me-
lius est nubere, quam vri: Vnus
quisq; vxorem suam habeat: De-
niq; illud: Honorabile connu-
bium in omnibus, & Thorus
immaculatus: Fornicatures autē
et adulteros iudicabit Deus.
Hæc enim vera sunt omnia: neq;
de illis ambigēdum amplius est:
quæ semel sanxit APOStolica
vox. Sed num id nobis contro-
uersiam

pro dignitate Sacerdotali.

uerſiam facit? aut in diſceptationem id venit? vtrum, videlicet, Matrimonium, ſtatus vite honeſtus ſit, tã naturæ legibus, quam moribus gentium, inſtitutiſq; conſeſſus? vt tibi iam cum Tatio hæretico, non nobiſcum hæc eſſe videatur: qui, quod Matrimonium peccati loco duxit, ipſius orbis terræ ſententijs omnibus eſt condemnatus. Quare, damus hoc tibi, & concedimus Luthere, honorabile, videlicet, connubium æquè eſſe, vt eſt Sacerdotiũ in Eccleſia ſancta Dei. At, ſi recte attendiſ: non de ſtatu vitæ aliquo, qui vt in Matrimonio, ita in Sacerdotio quoq; integer, & in nullo diminutus eſt: Sed de conuerſione ipſius ſtatus nobiſ tecum in præſentia quæſtio

Oratio Stanislai Orichouii

quæstio est. Cum enim constet
Matrimonium, & Sacerdotium
duas res in vita sanctissimas, &
honorificentissimas esse: de eo
nascitur inter nos quæstio: Num
ex Sacerdotio ad Matrimonium
perinde detur reditus: vt ex Ma
trimonio in Sacerdotium datur
ascensus. Nam, & apud Græcos,
mariti, & apud Latinos, vidui:
Sacerdotes creantur. Contra ve
ro Sacerdotes apud eosdem, sine
pœna, nunquam maritantur.

AC fuerat quidem, Pontifex
sanctissimo sacerdotio præ
ditus Lutherus ipse quoque: vt au
tem is ex sacerdotio ad hæc ima,
libidine præceps, delapsus fuerit:
argumento nobis est ipsius con
tumacia, quod is sacerdotum pri
mus ita

pro dignitate Sacerdotali.

mus ita vxorem duxerat: vt sacerdotio nihilominus fungeretur. à quo illum post initum matrimonium, omnes humane, atq; diuinæ remouebant leges: vt aperte extat in Decretis præscriptū. Dis: xxiiij. ca: cum de quorundam: Et Dis: 21, ca: Episcopos. Nolo turba Canonum citanda vobis molestus esse: perspicuum enim est, conuersiōem talem vitæ, Canonis Ecclesiastico vehementer esse aduersam. Nam, si vetera etiam memoria repetamus, ne antiquitas quidē illa Mosaica ex Sacerdotio aliquem maritum factum vnquam vidit. Nam, & Moses iam maritus, Ietriq; gener in Ægyptum ad liberandum Israhel Sacerdos missus fuit. Et Aaron, atq; filij eius

c ius ex

Moyse

Luce

Oratio Stanislai Orichouii
ius ex Matrimonio in Sacerdotium venerunt. Ita antiquitus maritum ad Sacerdotium fas fuit progredi: sed regredi Sacerdotem ad Matrimonium nullo modo, sacerdotio ipsius saluo: quod est vestigio is amittebat: qui inde ad vxorem redibat. quod etiam nunc diligentissime cuncto in oriente obseruatur: vbi sacerdos amissa vxore prima, non ducit secundam: aliter enim sacerdos ille non est.

SED, vt meum aliquando negocium agam: sciebam equidem mihi licitum fuisse, ante sacerdotium vxorem ducere: sed post sacerdotium initum idem mihi non licuisse, nunc demum intelligo: sacerdotio meo saluo.
Non

pro dignitate Sacerdotali.

Non quo Matrimonium poenitenda res esset:quam sancitā esse mortalibus lege naturæ, & communi iure gentium intelligo. Sed quoniam, omnis melioris vitę, in deteriores conuersio, viciosa est: summo cum probro, & cum hominum offensione coniuncta: ideo abrogatione sacerdotij, quasi diminutione capitis quadam, maritus plectitur Sacerdos: ac laica communione, vt vocant, ex amplissimo dignitatis gradu, in ordinem redigitur. Ac merito quidem: si enim viduus, quę in sexagesimi fructus gradu ponimus: flagitium committere putatur, Bigamusq; Greco & inuidioso verbo appellatur: & ad poenitentiam propterea redigitur: quod is ad vxorē,

c 2   quę

Oratio Stanislai Orichouii

quæ in trigelimi fructus gradu
consistit: redijt, sacerdote quid
fiet? qui ex centesimo vitæ beas
tæ fructu delapsus, infra viduos
omnes homines in postremo vi
tæ hæsit gradu: vxorem inde dū
petit sibi. Quo in vitæ gradu in
fimo, terrenis ille sese obliniuit
moribus: ac voluptatum inso
lens, quid vxor, quid liberi, que
ue præmia Veneris essent nosse
concupiuit. ob quas res partem
illam optimam, in Magdalena
laudatam, communicauit cum
Marthæ parte curarum, ac solli
citudinum plena: & in eadem
Martha à Domino reprehensa.
vt in hac vitæ conuersione, pro
mancipio sese alligaret vltro mu
liebri et delicato corpori, in quo
vitā uiueret more arbitrioq; ali
eno, Sed

pro dignitate Sacerdotali.

SED hic nobis occurritur,
et quidem à nostris. Tu vxorē,
tu liberos, tu domum, tu familiā
am dignas res nō putas esse, quæ
à sacerdote curentur? quid au-
tem respondebis Apostolo Pau-
lo, qui ad episcopatum eum sibi
dari postulat, suæ qui bene præ-
sit domui? Gangrenē etiam vetus
tissimi Concilij decretum, ex-
cratationibus publicis, sancit cu-
ram suorum. Sed hoc crimen re-
fellit res ipsa: neq; enim id nunc
quæritur, num bono, videlicet
patri, aliquando deserendi sint
vxor, liberi, domus, familia.
Perspicuum enim est: quam non
sit boni officium patris hæc des-
serere: quorum causa munus ip-
sum paternum est cōstitutum.
hoc enim cum in plebeio quoq;
c 3 est culā

Oratio Stanislai Orichouii

est culpandum, tum in eo maxime reprehendendum: qui more institutoq; vetusto, ex matrimonio in sacerdocium facit gradū. Sed nos hoc loco quærimus, sit ne sacerdotis hæc aliena curare: et in alieno negotio negociosū esse: qui in Euangelium segregatus esse dicitur, a rebus utiq; omnibus Euangelium interpellantibus. Porro quid tam interpellat Euangelicum munus, quam vxor: quam liberi: ob quas res idem Paulus diuisum esse maritum scribit, quod eius omnis stet cura in vxore, ac liberis tuendis. quæ deserere æquè scelus est patri vt patriam prodere. Sed tamen id viderit ipse pater, præpositus coniugio: non sacerdos, præpositus Euangelio, qui aliquid nisi

pro dignitate Sacerdotali.

Id nihil nosse debet, nisi legem
Dei: nil eorum omnium curās,
quæ retro, atq; à tergo fiunt.
Quare, si de officijs, atq; muneribus
vitæ quærimus: ita vxorem,
et familiam referemus ad paren-
tem: vt doctrinam Euangelicam
ad sacerdotem referimus, & vt
pœnam desertori familiæ execra-
tionem irrogabimus vitæ: ita des-
ertori doctrine Euangelicæ, ab-
rogationem sacerdotij irrogabi-
mus: quod necessario sacerdos
intermittit: dum in alieno nego-
cio curiosus, maritali munere
par: angusto, suum amplissimū
sacerdotale extenuat munus.

SED pro vestri officij di-
gnitate atq; gloria, quoniam is
est exorsus orationis meæ: vides

Oratio Stanislai Orichouii

te quantum tandem munus ego
vxore commutarim imprudēs ?
Quo in munere omnis potestas
Dei opt: max: aut translata est
ad vos: aut communicata vobis
scum. quæ omnium diuinarum
atq; humanarum rerum apicem
vobis in Romano Petro impos
fuit: vt hoc principe ex vobis
pendeant, & ad vos redeant vni
uersa. Itaq; nihil est ordine ves
stro maius, neq; præstabilius,
neq; salutaris: in quo positi, dñ
quidam, non autē homines mor
tales viuūtis, versaminiq; vobis
scum. quid enim tam proxime
ad Deum accedit: quam homi
nibus mortuis non solum uitam
in Baptismo: sed etiam ipsam di
uinitatem dari: vt quos modo
irē filios uidemus esse generatos:
eos in

pro dignitate Sacerdotali.

eos ipsos mox filios gratiæ de integro à vobis habeamus recreatos. Iam quid est sanctius, aut antiquius? quàm homines aptissimo matrimonij vinculo astringi? vt cognationibus, & affinitatibus alligatum à vobis humanum genus, ac pecudum ritu liberatum: quàm maxime vnum fiat. Quid porro est tam potens, tamq̃ magnificum? quàm hominibus ad vestrum nutum cœlum patere, & ad renutum eisdem infernum hiare? Quid tam liberale, tamq̃ munificum? quàm sanguine, & corpore Christi Dei nostri vobis administris nos saturos fieri? vt corpus, ac mens nostra saturata illis epulis, Deum intus habitantem totum possideat. Deniq̃ quid tam regium,

c 5   quam

Oratio Stanislai Orichouii

quam fidem dare CHRISTŪ professis: eamq; fixam, atq; ratam in ijs facere. Postremo, quid tam necessarium est: quam spem vitę morituris tum facere, quando bona spes cum omnium rerum desperatione confligit: atq; eius spei signaculo olei, se vadem apud moriturum interponere: Quamobrem, recte à Dauide rege soli Dñi appellati estis: qui vitam nouam nobis affertis: pudorem, pudicitiamq; præstatis: afflictos excitatis: fidem firmatis: datis salutem: à Sathana liberatis: & hinc nos in cœlitum numerum humeris propemodum vestris transfertis. Merito igitur vos inter homines vim, & numen Deorum tenetis: Merito etiam numen vestrum æquę nobis

pro dignitate Sacerdotali.

nobis graue, & sanctum, ac Deo-
rum immortalium esse debet,
quandoquidē diuinum numen,
nisi uestris precibus, ac sacrificijs
votisq; solennibus, neq; placari,
neq; conciliari nobis alit̄ potest.

QVorum nos in sinum gra-
uissimis casibus afflicti, ac magna
tempestate iactati, confugimus.
Apertē enim videmus: sine vo-
bis, nullam vitam hominum esse
posse. nusquam salutis spes: nus-
quam etiam citra vos locus con-
sistendi, cuiquam datur tutus. nā
non est vllus, vlli, mediū locus:
vt possit esse, nisi cum diabolo:
qui non est cum Christo: in cui-
us Christi regno uos administri
estis illi, & satellites, qui dissipa-
ta congregatis: diuisa copulatis:
confu-

Oratio Stanislai Orichouit

confusa vero ordinatis. Cuius
igitur nos in hac conuersione vi
tæ, aut opibus vtemur, aut au
toritate nitentur, potius, quam
vestra? qui in cuncto Christi
imperio soli estis reges illi regū,
qui non hominibus tantum: sed
dñs etiam ipsis præsidetis: quos
omnes vestre potestati, vestroq;
iudicio Deus subiecit. Hic ergo
hærebo Pontifices: & in vestro
sinu habitabo: nemo me auellet
à vobis: nemo me vobis præri
piet: frustra exitum huius iudi
cij, hostes expectant vestri. &
salua, & perdita re in vestro cō
plexu permanebo. vt cum fors
mea sacerdotem me ordine ves
tro deñciat, pietas tamen mari
tum me in fide vestra retineat.
vt ita, si non magistratus: at pri
uatus

pro dignitate Sacerdotali.
uatus certe quidem subiectus vo
bis, conciuis sim vester, vestri re
gni particeps.

Quod regnum, ob admira
bilem excellentiam virtutum in
credibilium, solum omnium se
culorum regnum est, vt Psaltes
ille coelestis cantat: & filiaē re
gum, id autem est, Ecclesiae Epi
scoporum: altisona voce, & va
na mente pie, ac vere profiten
tur. Quod enim regnum praeter
vestrum perpetuari quisquam
contendat: vbi Assyriorum re
gnum illud aureum: vbi Persar
um argenteum: vbi Graecorum
aereum: vbi postremo Roma
norum regnum illud ferreum
nunc est: cum vestigio euanes
cunt omnia regna haec: ita vt ni
si Da

Oratio Stanislai Orichouii

si Danielelem legeremus, qui hæc
ita distinguit: & libros Græcos,
et Latinos haberemus, qui hæc
posteris produnt: ne fuisse quis
dem in rerum natura aliquando
illa regna sciremus. omnia enim
calamitas afflixit, dispulit, dele-
uit. At regnum vestrum nullis
temporibus mutatur: neq; tem-
pestatibus obruitur: neq; pro-
cellis extinguitur. Sed tum de-
mum cum vexatur, crescit: cum
iactatur, quiescit: cum opprimi-
tur, surgit: cum in tenebris est,
lucet: cum pellitur loco, manet
tamen, atq; heret in patria: splen-
detq; per se se: nec mundanis ca-
lamitatibus vnquam obsolescit.
Redundet licet Tyberis, ac septē
arces illas obruat: nunquam ta-
men is regnum, ordinis vestri
princia

pro dignitate Sacerdotali,

principis, Petri, in illis conualia
bus vrbis Romæ positis, fluctu
obruet suo. semper eius regni se
des extabit, atq; eminebit: tametsi
illa montium impendentium al
titude, Tyberinis conuulsa flu
ctibus resederit: atq; aquis obru
ta fuerit vniuersa. Iam illæ, hu
ius principis sedis, reliquæ tres
administræ, atq; comites, quas
Patriarchales sedes appellamus:
semper hanc primam sedem res
picient: semper stabunt incolu
mes: æternumq; cum hac prima
sede manebunt, vel Pontus effer
uescat in Asiam: Nilus etiam in
Ægyptum erumpat: Deniq; su
perum, atq; inferum mare Oron
tem obruat. nunquã tamen Con
stantinopolis: nunquam Alexan
dria: nunquam Antiochia desin
net esse

Oratio Stanislai Orichouii

net esse Petri ex sedibus vna. in
his enim sedibus, vniuersum Pe-
tri regnum ponitur & explica-
tur. tanta quidem perpetuitate,
atq; constantia: vt facilius solem
hunc è mundo eximas: quàm v-
nam aliquam sedem harum qua-
tuor, ex regno Petri euellas. Po-
terant Gotti, Longobardi, Van-
dali, domicilium summi imperij
ex vrbe Roma exterminare fun-
ditus: sedem tamen Petri inde
exterminare non poterant. Po-
terat Machometus Græcis, Sol-
danus etiam Alexandrinis, atq;
Antiochenis eripere imperium:
Petro tamen suam sedem inibi
eripere non poterat. Ita soli Pe-
tro, in hac rerum omnium vni-
uersitate, imperium sine fine da-
tum est. vt solus præter cæteros
mortales

pro dignitate Sacerdotali.

mortales reges Petrus, amittendo
di regni sui metus omnes, & inexorabile fatum, subiecerit pedibus: strepituq; Acherontis avari, continenter secum belligerantis. Ac merito quidem: in hoc enim PEtri regno sedem illam David Deus collocavit, ex qua regnare vult Christum suum in omni æternitate. Quæ utiq; sedes sacerdotium vestrum est: unde tanquam ex specula, Christus sol ille verus: profert lucem gentibus, ac lumen vitæ porrigit, atq; tendit.

Hanc lucem qui ab hac sede non capiunt: aut huic sedi non seruiunt, cæci sunt: nec ciuitates suas, nec rationes vnquam retinebunt. fundamentum enim ciuitatū

Oratio Stanislai Orichouii

uitatum est lux illa vitæ religio:
quæ Dei pio cultu continetur:
et quæ nusquam alibi, quam pe-
nes Petri sedem integra, casta^q
seruatur: quam qui soluit, iusti-
ciæ quoq; nullum locum relin-
quit: qua stant cœtus, hominū^q
conuentus: quos disturbari, atq;
dissipari necesse est, Petri sede
violata. Testis est Græcia, quæ
dum contra sedem hanc appetit
principatum: duram seruitutem
tetram^q seruit. Testis est Bohe-
mia, quæ Ioannem Husium ad-
uersus hanc sedem sequuta ducē,
quicquid ornamentorum veter-
ris dignitatis habuit, amisit: Tes-
tis est Anglia, quæ hereticorum
incitata furoribus, dum Petri se-
dem è regno euellit suo: radicem
quoq; ac stirpem regum suorū
inde

pro dignitate Sacerdotali.

inde euulsit. Testis est Dania;
quæ eodem motu, quo Petrum,
reges quoq; suos afflixit. Testis
est illa potens armis, virisq; Ger-
mania: quæ M. Luteri seditiõib; q;
agitata, quæ mala non vidit: quæ
bella non sensit: quæ ornamen-
ta ex suis vrbibus, sedibus, delu-
bris non amisit: dum fuso, fugas-
toq; Petro, ipsum postremo Ca-
rolum Cæsarem petit armata.
Testes vero iam sunt omnes par-
tes terrarum, atq; oræ vltimæ: a
quibus violatæ fidei poenæ, par-
tim morte præsentis: partim ser-
uitute, Romano Petro sunt per-
solutæ.

AT qui, hæc rerum publicarū
detrimenta, iuste religionis detri-
mentum consequuntur. Si e-

d 2   nim

Oratio Stanislai Orichouii

pax

nim pax illa vera, sine qua nulli
hominum durant coetus, solis sa-
cerdotibus, coena in suprema, il-
lis verbis. Pacem meam do vo-
bis: pacem meam relinquo vo-
bis, est attributa. qui dissident
a vobis, pace carent: quæ nisi a
sacerdotibus aliunde neq; peti,
neq; sumi potest. quæ tamen pax
a vobis profecta non requiescit,
vt apud Lucam est: nisi super pa-
cis filios. qui si nulli sunt, pax ve-
stra tamen non perit: sed eodem
vestigio, quo venerat, ad vos re-
uertitur tota, tanquam amplissi-
ma possessio quedam, vestrae pe-
cuniæ. Et quoniam hanc saluta-
rem pacem, Rex illæ pacis, ves-
tram pacem appellat: idem qui
vestri, pacis quoq; huius hostes
sint necesse est, vt non prius bel-
lum vos

pro dignitate Sacerdotali.

lum vobis faciant, quàm pacem
vestram contemnant: qua priua
ti, neq; cum alijs, neq; ipsi inter
se coniuncti sunt vlla fideli gra
tia. quos propterea agitant, &
infectantur, tam exteriora, quam
interiora hæc vicia: inimicitia,
simultas, odium, dissidium, sedis
tio, bellum. e quibus existunt:
primo rerum publicarum con
uersiones, deinde Tyrannis: pos
tremo seruitus, extremum & vl
timum malum malorum omnia
um. Qui ergo saluam Rempub:
suam esse volet: pacem à vobis
petet, vos colet, vos venerabitur:
ac vos deorum immortalium
habebit loco: vt eius pacis sit com
pos, quæ ex ordine vestro ab il
lo manat capite, cui soli salutaris
illa, & cœlestis vox, Pasce, inton
d 3 nuit:

Oratio Stanislai Orichouii

luit: vt idem, qui ordinis vestri,
pacis quoq; communis autor,
atq; conseruator esset: in cuius
gremio mortales positi, viuant
pacati: & vna fide, atq; Deo tenētur
omnes astricti, quem quī
spernunt, ac negligunt, sunt tanquam
dispulsæ oues: pestiferis
hereticis, veluti lupis rapacibus,
relictæ: à valentissimis Tyrannis,
tanquam à bestijs: lacerandę.
Hæc datur merces erroris nostri,
Pontifices: hoc etiam præmiū
spretæ pacis vestræ, patris
istorisq; cōmunis contempti hominibus
tribuitur: vt bellū pro pace,
Tyrannum pro rege, pestem
deniq; pro salute ferant. vt
ita, cum ordinatas à Deo potestates
non ferimus: extra ordinarias
feramus; quas nobis per
hæretis

pro dignitate Sacerdotali,
hæreticos obtrudit Sathan.

AT si vitę ipsius statum pro
ponamus nobis ante oculos: id
vnum omnes hæreses spectare,
id velle, id cupere deprehende
mus: vt sublato legitimo magis
stratu, Tyranni existant: qui or
dinatim agant nihil. hæc finis,
hæc meta, atq; calx, ad quam de
currant hæretici, est: vt nouas
res, noua imperia, nouos domi
nos semper habeamus. Respicio
te tam illos veteres, quam hos
Tyrannos nouos: omnes ex hæ
resibus ad hominum pestem dia
cetis profluxisse. Quis Græcor
um ante Arrium Machometi
nomen audiuit? quis cuncta in
Græcia, Turcæ cuiates essent,
qua ex gente, vel secta profecti,

Oratio Stanislai Orichouii

ante Macedonium, Ewtychetē,
atq; Nestorium, vllō, vel literarū,
vel sermonum iudicio percipit? nulla ex memoria veterū
annalium hæc eruuntur monstra: hæreticis hisce Græcis, quos
modo nominaui, hæc nos portenta referimus accepta. Perge
nunc ab oriente ad occidentem, ac præteriens modo Bohemiam
inspice, cui quæso tu illa Bohemica monstra, ex infimæ plebis
nata fece, Siskas, Procopios, atq; Corandas seuissimos, atq; immanissimos generis, ac sanguinis
proprii hostes, attribues: nisi Husio, ac Pragensi Hieronymo: cui Sertelos, ac Munzeros, fugitiuorum
belli duces, in Germania adscribes, nisi Luthero, Carolo stadio, Philippo atq; Zuinglio: qui cum bel

pro dignitate sacerdotali.

eum bellum impium Romano
inferrent Petro, hanc latronum
manum effecerant: quæ opibus
Romani imperij vix aliquando
oppressa, perniciosum exemplū
ad imitandum reliquit principi
bus viris, supremæ potestatis cō-
temnendæ. Si enim audebant ta-
lia fures, quid non facerent do-
mini armis, opibusq; præstantes?
qui vt bellum Cæsari facerent,
religione, causas belli prætex-
bant: atq; hoc nomine Cæsarem
ex Germania exterminabant.

Sed idem tamen in Anglia, M.
Bucerus, Petrus Martyr, Petrus
Viretus: idē in Heluecijs, Zuin-
glius, Bulingerus, Calvinus, præ-
clarum ediderunt impietatis sug-
munus. his enim autoribus, atq;
administris, dici hoc sine lachry

d s mis

Oratio Stanislai Orichouii
nis non potest: hæ fortunatae
quondam gentes, crudelissimos
atq; immanissimos Tyrānos per
tulerunt.

HARUM gentium casus, atq;
exitus, si reformidas o Polonia:
earum etiam exempla exhorre-
sce: & hos homines impios, qui
te in eadem saxa latentia tor-
quent, abs te reñce: quos nimiū
amplecteris, & quos in sinu tuo,
prohi dolor, gestare non vere-
ris: ignara, quæ, & quanta illi ti-
bi afflent venena: quibus sensim
ac leniter intereas: vt horum ar-
tificijs agitata, turbataq; aut ciui
tuo: aut externo hosti seruias: &
eius spretæ pacis poenas persola-
uas, quam Christus in sacerdos
tum ordine habitare; & te de ill-
lorum

pro dignitate Sacerdotali.

horum manibus voluit expecta-
 re. Neq; vero te sub his mortali-
 bus subiectam esse pudeat: ad
 quod te adhortantur pestiferi,
 ac funesti doctores isti: quos vt
 quamprimum pestem participa-
 res parem, ex Heluetia nuper tibi
 acciuiti. Num tu virgine ma-
 tre castior? num angelis celsior?
 num Martyribus beatis sancti-
 or, aut melior es? quos tamen or-
 do iste iudicabit vniuersos. Isti
 inquam, quos coram adesse vi-
 des: & qui in oculis, ac manibus
 tuis habitant, hanc yniuersitatē
 omnem iudicabunt. Horum ergo
 tu, non infirmitatem, sed potes-
 tatem considera: neq; qui sint,
 sed quantum possint cogita. in
 horum enim manibus sita est æ-
 què vita, vt mors tua. Nam hi
 soli,

p ap d
 iudicabit
 maria
 am p al of
 nta v by ref

Oratio Stanislai Orichouii

soli, vt ligant, ita te soluunt. non
ista potestate ementita, qua Lu-
therus, qua Zuinglius, qua Cal-
uinus inflatus fuit, & crepuit: sed
illa vera, atq; legitima, illis vero
bis, huic ordini soli attributa.
Accipite spiritum sanctum, quo-
rum remiseritis peccata, remittū-
tur eis: & quorum retinueritis,
retenta sunt. Ad eos igitur con-
uerte te quæso: ex eorum enim
institutis, quasi ex Mirothecis
quibusdam, cum omnis doctri-
na salutaris, omnis disciplina, om-
nis honesta vita sumi potest:
tum salubritas tanta sacramen-
torum, vt cum illa extra hunc
ordinem possis sumere: tamen
prodesse tibi non possint, nisi in
huius ordinis fide permanes.
Nam qui in horum autoritate
acquies

pro dignitate Sacēdotali.

acquiescunt, soli sunt, quos diligit Deus: & quibus spiritum sanctum suum largitur. Ad hos ergo tam salutares vitæ magistros accede: ab his autem pestiferis recede: qui te ad eundem vitæ adigunt scopulum, ad quem Græciæ, ac Bohemiæ olim, nuper vero Germaniæ, atq; Angliæ, afflictam nauem vides: vt tu quoq; vera, atq; salutari repudiata fide, hanc illorum falsam, atq; noxiã recipias: quæ tibi magistratus, leges, mores, è vestigio eripiat, vt omnia simul amittas: quibus præsens salus, atq; rerum tuarū status continetur.

QVO ruis ô Diuum domus, & inclyta bello POLonia, quo inquam moritura ruis? aut
ad quæ

Oratio Stanislai Orichouit

ad quæ te referuas: dum istas cy-
sternas exiccatas, atq; arridas se-
queris: & ex his opacis, atq; atris
grandine nubibus salutare im-
bres expectas? Si sitis, nihil hic
nisi triste vipereum fel bibes,
quo exanimere: Si esuris, nihil
hic nisi inanes siliquas edes, qui-
bus suffocere. vt ita tu victrix
illa Walachia, domitrix Scy-
thia, mors atq; terror Mosco-
uia, pestisq; Turcia, veri fame,
atq; siti exanimata, in ipsis regni
tui penetralibus funditus concid-
as. vt quæ olim bellicosissimis
nationibus seruitutis iugum im-
ponebas, nunc oblita tui, te ipse
fugitiuis ex Italia, Germania, atq;
Heluetia subdas nebulonibus. vt
eos dominos habeas, quos, ne ser-
uos quidem, illorum habere vo-
luerunt

pro dignitate Sacerdotali.

Iuerunt ciuitates. Nihil ne te ma-
iorum veteris gloriae pudet? ni-
hil rerum abs te gestarum poe-
nitet, neque piget? quociens Ober-
tinos, Chocimos, Starodubos,
Boristeneasque omnes, atque Meo-
thidas paludes cogitas? ut inter
tot egregia belli, tantaque imperij
tui decora, volens ac lubens, in
laqueos istos sacramentarios te
induas, ac collum vltro inferas:
ut captiua ducaris, ac serua sequa-
ris, pestiferos istos, atque infelices
superintendentes tuos, haud scio,
quo Acheronte auaro ad tuam
pestem excitatos: qui mentem
tuam caeperunt, ac te infatuarunt
mercede publica. quorum tibi
tanta penuria fuit: ut Lismani-
nus etiam Apostata, ac Stanca-
rus Mantua fugitiuus, essent ti-
bi ac

Oratio Stanislai Orichouii

bi accersendi. quorum alter te
Arrianam sectam, alter vero Ne
storianam doceret. Nam hæc
crimina, illæ geminæ voragines,
scopuliq; Reipub: nostræ inuis
cem nunc obiectant sibi. Hos tu
igitur vltro accerses, atq; ad te
attrahes vltro: vt Maiestatem
huius Regni minuant: vt Rem
pub: extra ordinem gerant: vt
Canones reformatorios nobis,
si dñs placet, conscribant: quo
rum Canonum apud Franciscū
Stancarum illa summa est, vt in
POLonia duos gladios habeas
mus: quorum alterum Rex, al
terum vero plebs pari cum po
testate habeat. O tempora, o mo
res, hūc furciferum ausū esse hæc
verborum portenta in Poloniã
edere, viuo Rege, atq; Senatu!

Sed

pro dignitate Sacerdotali.

SED quis istos misit? quis autem, ut ad nos doctum irent, iussit? qui non sunt missi, tanquam Aaron: sed quod fures decet, honorem hunc ultro sumpserunt sibi. quo per fallacias nos abducant, à veris pastoribus, atque curatoribus: quos liberator, atque servator noster Christus, ad nos misit legitima sedis Apostolicæ manu. Cui sedi soli, clavis tradita est scientiæ: qua liber aperitur ille clausus, qui doctis, propter claustra non patet: indoctis vero, quod literis carent, obscurus est. Quem sane librum, quoniã in eo salus sita est: ut, & literati legant: & illiterati audiant, clauiger, non solum aperiat, sed etiam perlegat, ille necesse est: cui soli est dictum: Tibi dabo cla-

e ues.

Oratio Stanislai Orichouii

ues. Et ne forte longo intervallo, hunc clauigerum cum clauibus abesse arbitremur: En præsto adest: en clauis nobis ostendat per hunc Legatū suum, summa dignitate, & potestate virū, quas etiam hic domi penes nos esse vult: in manibus huius Ioannis Prærembii, religionibus sacerdotij venerandi Archiepiscopi, atq; omnibus laudibus cumulatissimi viri: cui adiunguntur hæc luminaria regni. Hi inquam sanctissimi Episcopi, atq; sacerdotes cæteri publici: per quos nobis clauiger ille summus et librum hunc, & eius libri clauis porrigit, ac tendit. Horum ergo de manibus apertum librū hunc accipiamus: hos interpretes eius libri audiamus: vt his
monis

pro dignitate Sacerdotall.

monitoribus, ad veros, atq; salu-
tares pastores accedamus: à fal-
sis autem, & noxijs recedamus.
qui dum verbis Christum simu-
lant, Machometum re vera vi-
uunt, Machometo in Polonia
seruiunt, Machometo lenocinā-
tur, Machometum deniq; sub
nomine CHRisti prædicant, ac
nostris auribus inculcant. Quid
enim, quæso, nunc docet in Ger-
mania Bulingerus? quid Brenzi-
us? quid Calvinus? quid in Po-
lonia Lysmaninus, Stancarus, &
infelicissimus ille Felix Scebre-
sino fugitiuus: nisi Machome-
tum, ac superstitionem Turca-
rum, si rem, non ad verba, sed
ad veritatem attingas: omnes is-
ti præcursores sunt Machome-
ti, atq; Turcarum laternarij.

Oratio Stanislai Orichouii

Turcas, Turcas inquam in gremio fouemus Pontifices, et in sinu gestamus nostro: quos nisi quamprimum excutimus, & abijcimus, aliorum populorum exitus pertimescamus: qui fidem, & sedem Petri olim violarunt. Quare, euigilate Patres, vere digito Dei conscripti, ob nostram salutem: & has nouas hæreses cum veteribus comparando, prouidete: ne vobis oscitantibus, dormitantibusq; (ô dñi immortales auertite, & detestamini, quæso, hoc omen) huius regni, aut commutetur, aut euertatur status.

ET quoniam Diuina fors quædam, in hac tanta tempestate, huc te ad nos Legatum misit, Berarde, Antistes optime, atq; amplius

pro dignitate Sacerdotali.

amplissime: erige te quæso, &
iam nunc partes exerce tuas: legationemq; tuam, eò quamprimum confer: quò te præsens rerum nostrarum vocat status. Ita q; illud aggredere ocyus, vt in hoc clarissimo, imperiosoq; regno: pro eo ac iustus es: iacentia erigas, afflictã recrees, dubia cõfirmes, desperata sanes, ac domũ Dei, quẽ in hoc inuictõ populo, hæreticorum artificijs labefactã, iam inclinã: tanquam sapiens Architectus, redigas ad Canonẽ Ecclesiã veterem: quo cum reuocato, & vero huc te ad nos misit, dux ille Dominici gregis, pastor ouium Christi: ac communis omnium gentiũ pater, Pius quartus Papa Romanus, certissimus in terris Iesu Christi Vicarius.

e 3

cuius

Oratio Stanislai Orichouii

cuius illa summa sollicitudo nūc
est: vt nos Poloni, atq; Sarmatae
omnes caeteri, per te redigamur
in obsequium Christi. Et quos
nam partes suas te agere pastor
ille summus in Polonia voluit:
tota mente incumbe in hanc cus-
ram: vt composita huius regni
pace, vulnera quoq; per istos la-
trones nobis imposita, sanes: ac
nos coniunctos fidelissima gra-
tia, in fide huius Romani Petri,
cuius Legatus es, retineas. Nec
vero de spe perficiendi: si quid
pro salute huius regni caeperis,
dubitare debes. Est nobis SIGI-
SMUNDVS AVGVSTVS Rex iu-
stissimus, & clementissimus, for-
tis, magnanimus, grauis, ac seuer-
rus, custos legum, propugnator
religionum, ac vindex facinor-
rum,

pro dignitate Sacerdotali,
rum, atq; scelerum. Qui non alie
enum Maiestate sua arbitrabitur:
id pro salute populorum suorum
exequi: quæ tu in hoc coetu,
cum his clarissimis regni huius
luminibus, Canonum præscripto
censueris.

TAmet si autem tua legatio
summam huius regni complectitur:
tamē ne partes eius quoq;
quæ maximopere laborant, tibi
sunt negligendæ. Quod si quis
est: qui in hoc regno fidem lega-
tionis tuæ, atq; horum autoritas
imploret: is ego sum: qui nullo
iudicio, ob vllam hæresim con-
uictus, neq; vnquam conuincen-
dus, excommunicor, confiscor,
proscribor, sententia inimicissimo
mi, atq; infestissimi Episcopi, qui

e 4

dum

Melan-
do
lia et fesus
de rebus in
bonis Ep.

Oratio Stanislai Orichouii

dum animo morigeratur suo, omnium poenarum acerbitates, ad me euertendum, amplectitur: nec mecum agit, vt cum homine imprudentia lapsio: sed vt cum importunissimo sacrorum omnium hoste. Quo etiam nomine, ille me pro hæretico condemnauit: cum in omni mea vita, nullum, ne tenuissimum quidem crimen, illa poena dignum inueniret. En processus illius viri contra me: En mea appellatio: en mea confessio. nihil spero in his omnibus reperietis, tanta poena dignum: quam tamen mihi iudicem illum irrogare non potuit, contra leges omnes, atq; Canones veteres: qui sacerdotem maritum, sola abrogatione sacerdotij puniunt: idq; ad poenam
fatis

pro dignitate Sacerdotali,
satis esse arbitrantur: ne is ei al-
tari seruiat, cuius honorem cum
matrimonio partitur. Quod si
quæ synodi sunt, quæ præter ab-
rogationem sacerdotij grauio-
res edunt pœnas: æ aut œcume-
nicæ non sunt: sed sunt prouin-
ciales quædam: quæ extra pro-
uinciam suam prolate, nusquam
valent. aut si à concilijs œcume-
nicis non dissentiunt: de ijs utiq;
sacerdotibus sententiam ferunt:
qui sacerdotium cum matrimo-
nio coniunxerunt. eo enim præ-
postero, ac peruerso modo, si q;
utroq; fungatur, delinquit in
Canonem, qui id fieri vetat. Sed
tamen ab hoc peccato, factum
distat meum. Nam prius quàm
uxorem duxissem, sacerdotium
deposui; nec de pœna quicquam

*Origenius
dicit ut utiq;
no patitur*

Oratio Stanislai Orichouii

recusaui, quam mihi tum Eccles
siæ Canon, tum imperialis lex ir
rogabat: quæ iubet sacerdotem,
cui connubij ius non esset, post
nuptias pristino ciuilibus vitæ or
dini, cum rebus suis omnibus res
titui, vnde liquet mihi in hoc
crimine, cum hæreticis nihil esse
commune: quorum proprium
est, sic peccare, vt peccati poenã
recusent. At ego cum factum
confitear, neq; eius facti poenam
recusem, quam Canon, et lex præ
scribit: Peto à vobis, vt ex hisce
reintrusionis molestijs me alia
quando liberetis: in quas, com
plures annos solutus, ac liber cū
essem, de integro sum coniectus:
nulla præstituta mihi ad reintro
dudendum die.

Reintru
sio

Satis

pro dignitate Sacerdotali.

Satis diu iactatus sum Pontifices, satis etiam diu in miseris fui: liceat respirare aliquando: liceat cum vxore, ac liberis, id, quod reliquum est vitæ, in Ecclesia Romana tranquille, ac placide traducere: atq; inibi more maiorum Deum colere. Nolite pati me hinc tristem cum repulsa, ad meos domum reuerti. Etenim, si me contra diuinas, atq; humanas leges reintrusionibus istis vexare volueris, quid me fiet? aut quid Grecis, quidue Roxolanis meis respõdebo: de quorum gente maternum genus duco: apud quos sacerdos maritus non alia pœna, vt iam est demonstratum: quam sacerdotij abrogatione punitur. exhorrescent illi has nouas pœnas, & horrore perfusi

Oratio Stanislai Orichouii
perfusi admirabuntur, vnde nam
Latinis hæc lex obrepserit, vt
preter aliarum Ecclesiarum mo-
rem, grauiore multa sacerdotem
maritum: quam fornicatorem
puniant. vt id verum esse vide-
atur, quod nonnulli dictitant: &
quod in ore hominũ est. Papam
habere suas leges, canonibus œ-
cumenicis aduersas. hanc suspi-
cionem in hac mea causa vos de-
cet effugere, qui Antistes Eccle-
siæ Catholicæ vos vultis perhi-
beri.

*credibile
est fabe*

DEinde, si me ob vxorem
ductam ex Ecclesia Latina eie-
ceritis, ad quam tandem Ecclesi-
am mihi accedendum putetis:
iam ego vos consulo. Neq; enim
me nullius Ecclesiæ hominem,
neq;

pro dignitate Sacerdotali.

neq; ex legem, præter cæteros
mortales, decet viuere. Ego Ec-
clesiam nouam nullam mihi fins-
gam. omnes enim istas nouicias
Synagogas, tanquam malignan-
tium conuentus, peræquè detes-
tor. Restat igitur, vt ex Eccle-
sia Latina per summam iniuriã
pulsus, ad sedem Constantinopo-
litanam, materni generis iustitu-
to, reuertar: cui sedi Chalcedo-
nen Concilij decreto, Russiam
sub barbariæ nomine video esse
attributam. quæ Constantino-
politana, inquam, sedes amplissi-
ma, sanctissimãq; inter cæteras
Patriarchales sedes quatuor: in
Ecclesia Catholica semper est ha-
bita. Quod si vos probatis, & si
id vobis est cordi, res transacta
est: fiet quod probatis. Sed ta-
men

Oratio Stanislai Orichouit

men hoc in loco prouidete : ne
hoc meo facto, exemploq; nouo,
ritus in Russia lædatur, & con-
temnatur Latinus. quod ne fie-
ret, Florentinum Concilium cas-
uet : mandatq; vt ritum quisq;
in quo natus est, tueatur suum.
Quare, moneo, prædico, ante de-
nuncio, vt, si qui sunt, qui me
hinc extorrem volunt esse : iam
nunc prouideant animo: quo in-
tendant, & quid mihi præscri-
bant. Nolo hoc in loco multus
esse: malo enim vos cum animis
uestris hæc cogitare, q̄ silētio præ-
tereo: quàm me in oratione mea
ponere. Quod si quis contem-
dat, vt vxore dimissa in Ecclesia
Latina viuam: ò bone vir, actum
est, aiunt, ne agas. hoc enim pec-
catum esset, in virginem ciuem.
Deinde

*Minuta
fuv.*

pro dignitate sacerdotali.

Deinde fac id velle me, num in tanto sororis suæ discrimine, Chelmij, atq; Zarembij, duæ in Polonia gentes, stupidi obtumescunt: & à me pœnas ob tantum scelus, cum sanguine non reposcunt: si quid in data fide à me fractum, aut fuerit violatum. Quo minus ergo id ego faciam, fides obstat data: tum vxoris castitas: atq; liberorum susceptorum charitas. deniq; præsens mors non finit, non modo vt hoc ego velim, sed vt hoc cogitem quidem.

REstat ergo Pontifices, vt ad illud Mosaicum thus, atq; oleum, de quo supra vos admonui: hoc est, ad misericordiam, atq; beneficentiam vestram reuertamur, quæ duæ primariæ in
Eccles

Oratio Stanislai Orichouii

Ecclesia CHRisti, excellentissimæque virtutes, ita penes Pium
iii, Romanum Petrum, ad nostram salutem sunt nunc sitæ: vt
illud thus, atque oleum ad expianda peccata apud Mosen fuerat
olim situm. quinimmo, tãto hic noster, veluti alter Moses, illum
veterem Mosen superat: quanto is possidet vniuersum coeli,
terrarum, atque inferorum imperium: ac tanto etiam hic noster
vincit, quanto CHRistus, ipso Mose: atque Ecclesia Christi, Mo-
sis sinagoga maior est. Quapropter si Moses ille vetus, rebus om-
nibus minor cum esset: Thus tamen, atque oleum suum non ne-
gabat humano casu, afflictis: quãto magis hic noster nouus Mo-
ses sanctissimus, atque omnium præstant

papa

pro dignitate Sacerdotali.

præstantissimus, misericordiam
atq; beneficentiam in hoc errato
meo poterit exercere? Cuius sus
premæ potestati, nunc ego me,
ac vitam meam, præterea, facta,
dicta, ac scripta, postremo hanc
præsentē Orationem meam: sub
do atq; subijcio. vt huius excel
lentissimi, atq; summi in Ecclesia
Christi iudicis: omnia stent, ca
dantq; nostra.

QVI vobis exorandus est,
vt me ouiculam suam, in suum
complexum properantem, beni
gnus aspiciat: ac me ad se ouem
recipiat redeuntem. non illam
certè quidem, quæ volens, ac lu
bens, pastoris contemptu, aber
rauerat: sed quæ errore iuueni
li imprudens, alienos per devia
f   secuta,

Oratio Stanislai Orichoum

secuta, pastoris sui vocem obau-
diuerat: qui in spacio, atq; curri-
culo beatæ vitæ, illi progredi,
non autem regredi censebat.
Hunc ergo pastorem summum,
atq; diuinum, vt mihi cōcilietis,
vestræ partes, vestrum opus est,
Pontifices: hic actus restat in me
vobis absoluendus: vt iñdem ad
pud Pium iij, verum animarum
nostrarum pastorem, mihi feras
tis opem: qui spem tum dedistis:
cum sententia huius Legati, opti-
mi, atq; iustissimi viri, me hære-
seos olim condemnatum, causa
cognita liberum esse iussistis. Er-
rit igitur humanitatis vestræ, in
id operam dare: vt quemadmo-
dum vos ipsius hæreseos crimē,
ex autoritate in me Synodo in
præsenti abolenistis: ita pastor
quoq;

pro dignitate Sacerdotali,
quoq; ille summus, id, quod de
excommunicatiōe adhuc restat,
pro potestate sua funditus extin-
guat, atq; deleat: ac me, cum libe-
ris meis viuere: atq; vxorem vti
possideo, ita possidere iubeat: vti
ē re mea, fideq; sua censuerit. vt
ita Thure imbutus, atq; oleo lā-
ticiæ à vobis perunctus, latus
hinc domum ad meos reuertar:
vobis, ac vestræ Latinæ Eccle-
siæ seruiturus potius: quàm no-
uos ritus, nouosq; pastores in
Ecclesia Catholica quæsiturus.

QVAmobrem, peto à vo-
bis Pontifices, vt mihi, ac rebus
meis apud Sedem Apostolicam
consultum esse velitis: causamq;
hanc meam vxoriam, in præsen-
ti Synodo cōstabiliatis: vt quod

Oratio Stanislai Orichouit

ab illo iudice turbatum, atq; afflic-
tum olim in me fuit: id nunc
misericordia, atq; beneficentia
vestra reparetur. vt me hominē
vobis coniunctissimum: vestra-
rum rerum, uestrarum partium:
his aliquando calamitatibus li-
beretis. vt omnes intelligant, apud
Episcopum illum mora
tuum, inuidiæ fuisse lo-
cum: apud vos
verita-
ti.

HABITA, atq; acta fuit hæc
ORATIO, in audientia publi-
ca, Warszauia in Prouinciali
Regni Polonię Synodo: xiiij die
Mensis Marcij. Anno Christi
Dei nostri, 1 5 6 1.

Conclus

CONCLVSIONES

CONTRA CVIVS QVE GE-
neris Sacramentarios, passim ac vulgo
à STanislao Orich: Rox: proposita, ad
conuincendam partis aduersæ impietatem
sacrilegam: & ipsis Regibus, atq; Re-
gnis omnibus funestam.

☞ Ordo sacerdotalis est ordo
Hierarchicus, à solo Christo ad
ministerium Ecclesiasticum in-
stitutus.

☞ Ordo prædictus caractere
insignis, solus habet potestatem
ligandi atq; soluendi.

☞ Hic ordo solus iudicat in iu-
dicio lepræ atq; sanguinis vn-
uersum laicalē statum, nullo au-
tem modo ab illo iudicatur, quia
primam sedem nemo iudicat.

☞ Iste ordo in Concilio legit-
time congregato, non errat, neq;
errare potest.

¶ Hic ordo hostiã offert suo ministerio pro peccatis nostris, id est, verum corpus & verum sanguinem, non in signo tantũ, sed etiam in signato.

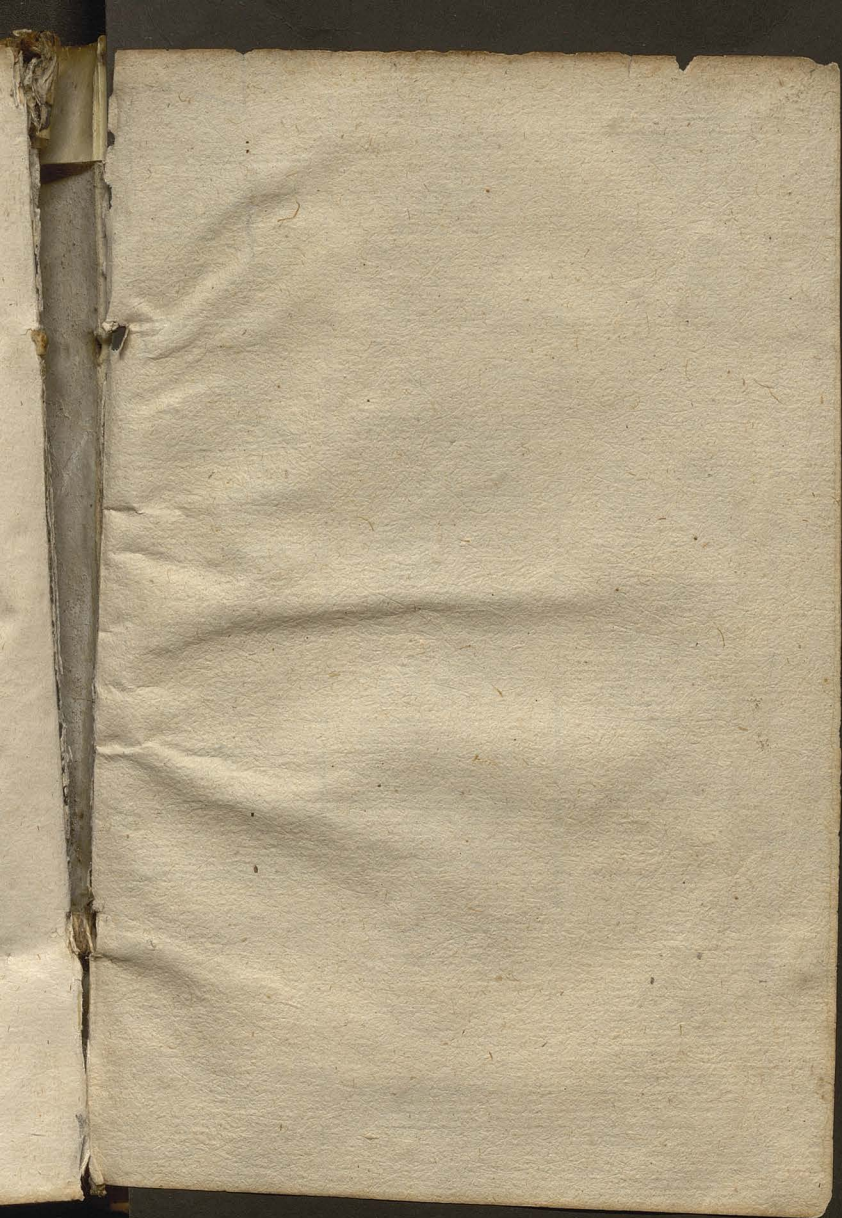
¶ In hoc ordine Romanus Petrus, id autem est Pius iiii, Vicarius est Christi, successor Simonis Petri, Pastor pastorum, ac solus regni cœlorum Clauiger, primatum in Ecclesia tenens, plenitudinem potestatis habens, cui obedire, est de necessitate salutis.

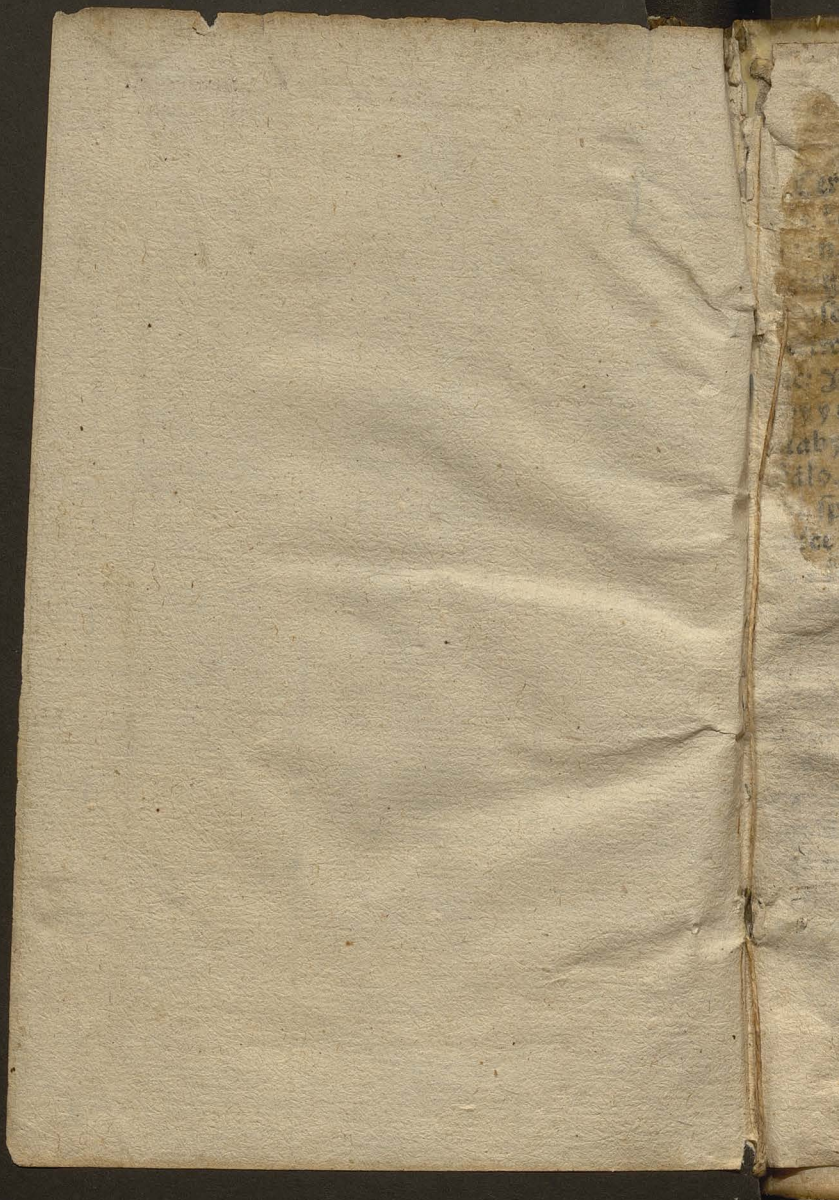
Quicumq; ab his Conclusionibus dissentit, neq; eis subscribit, quinimo eas impugnat, est notorius & ter maledictus hereticus, et ab omnibus CHRISTI fidelibus ueluti Anathema Maranatum uitandus.

Ego STanislaus Orichonius Roxolanus ita assero uti supra scriptum est.
Manu propria sc̄at.

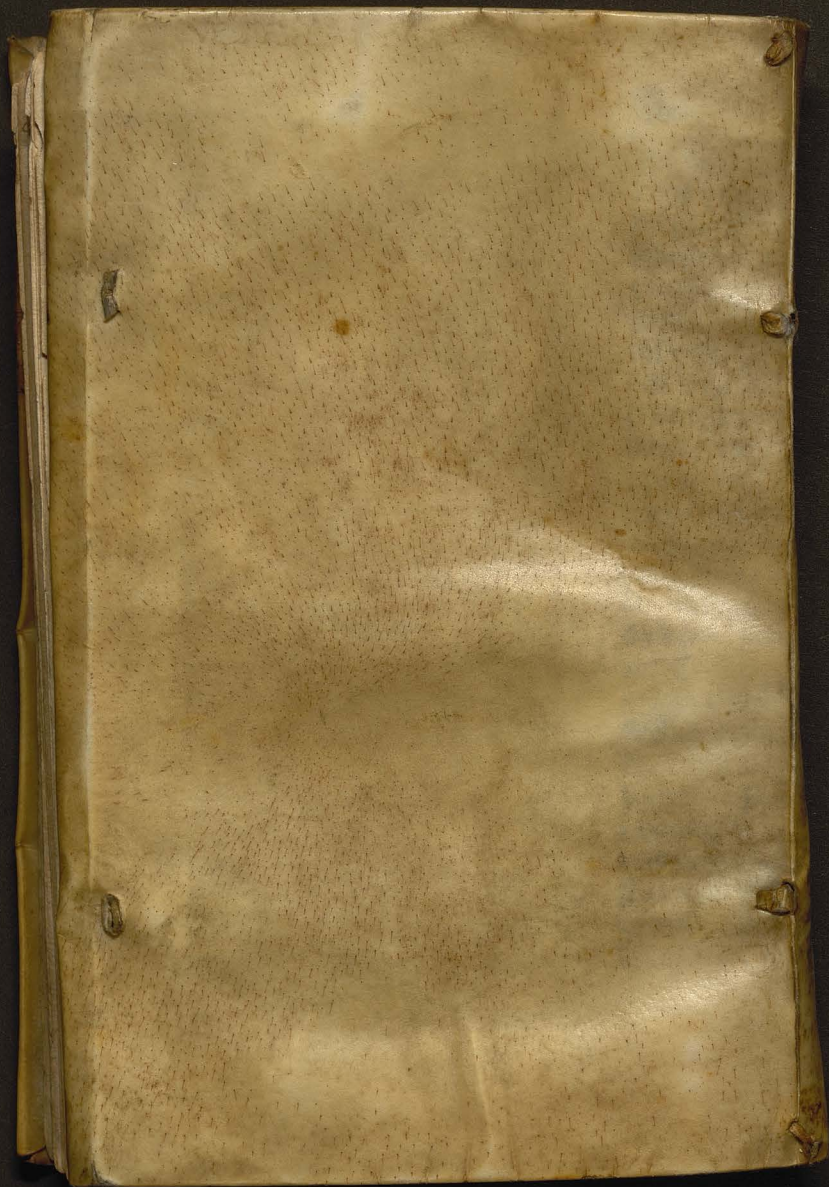

101
Sacerd
Bip
pro
101